

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

สภาพสังคมไทยปัจจุบันนี้ถ้ามองดูแล้วจะเห็นว่าเปลี่ยนแปลงไปมากไม่ว่าจะเป็นด้าน เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวมนุษย์ เหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ก็เพราะว่าปัจจุบันนี้ได้มีการนำเทคโนโลยีหรือความก้าวหน้าวิทยาศาสตร์มาใช้เพื่อสร้างความ สะดวกสบายให้กับมนุษย์มากยิ่งขึ้น และการหลั่งไหลของวัฒนธรรมทางตะวันตก ซึ่งจะเป็นความ เจริญทางด้านวัตถุ จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของการดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทย และ ประกอบกับจำนวนประชากรเพิ่มมากยิ่งขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้บุคคลในสังคมต้องดิ้นรนต่อสู้เพื่อ ความอยู่รอดของตนเอง พฤติกรรมของคนในสังคมจึงเป็นไปในทางการแข่งขันกันมากกว่าเพราะ ความเคยชินของการแข่งขันกัน มนุษย์จึงละเลยหลักจริยธรรมของสังคมไปและมนุษย์จะมี พฤติกรรมที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ปัญหาจึงเกิดขึ้นตามมาและ ค่อนข้างที่จะเป็นปัญหาที่แก้ไม่ตก เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาแหล่งเสื่อมโทรม ปัญหายา เสพติด ปัญหาความไม่สงบ ปัญหาการทุจริต ซึ่งมีอีก หลาย ๆ ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ถ้า มนุษย์ยังมีพฤติกรรมดังที่กล่าวมานี้ และปัญหาเหล่านี้ล้วนที่จะเป็นผลมาจากความเสื่อมโทรม ทางด้านจริยธรรมทั้งสิ้น

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2559 (อ้างถึง สุปรียา ดั่งวงษ์ : 2547 : 3) จึงมี เจตนารมณ์ที่สำคัญและมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นคนดีเป็นที่ต้องการของสังคมอยู่สองประการได้แก่ ประการแรก พัฒนาชีวิตให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” พัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งและมีคุณภาพในสามด้าน คือเป็นสังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้ และสังคมสามานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกันให้ชีวิตที่ดีงาม และ มีความสุข ซึ่งเป็นวิสัยทัศน์ของการศึกษาไทย คนดี คือคนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดี งาม มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านจิตใจ และพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย ประหยัด มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล มีเหตุผล รู้หน้าที่ ซื่อสัตย์ พากเพียร ขยัน อดทน ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ตลอดชีวิต รักชาติรักประเทศ มีจิตใจเป็นประชาธิปไตยเคารพความคิดเห็น และสิทธิของผู้อื่น มี ความเสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข คนเก่งคือคนที่สมรรถภาพ

สูงในการดำเนินชีวิต โดยมีความสามารถด้านใด ด้านหนึ่งหรือรอบด้าน หรือความสามารถเฉพาะทาง เช่น ทักษะและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถด้านภาษา ศิลปะ ดนตรีกีฬา มีภาวะผู้นำรู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้ เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันเทคโนโลยี ทันโลก สามารถใช้สติและปัญญาในการเผชิญปัญหา พัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพและทำประโยชน์ให้เกิดแทน สังคมและประเทศชาติได้ คนมีความสุขคือ คนที่มีสุขภาพดีทั้งกายและจิต เป็นร่าเริงแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์มีความรักต่อทุกสรรพสิ่ง มีอิสรภาพ ปลอดภัยจากการตกเป็นทาสของอบายมุข ทำในสิ่งที่ตนสนใจตามความต้องการ สามารถเรียนรู้ให้รู้ความจริง บรรลุความดีความงาม มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และสามารถดำรงชีวิตอย่างพอเพียงร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ . 2545 : 5-6)

มนุษย์เรานั้นจะอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุขได้นั้นก็ควรที่จะมีหลักการที่จะทำให้มนุษย์เรานั้นประพฤติปฏิบัติไปในทางที่ถูกต้อง และวงการศึกษาคาดหวังว่าจริยธรรมจะเป็นแนวทางในการช่วยพัฒนาจิตใจมนุษย์ให้ดีขึ้นอย่างแน่นอน และจริยธรรมยังมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับมนุษย์เราอีกด้วย

การสร้างเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีจริยธรรมมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง เพราะว่าถ้านักเรียนมีจริยธรรมที่ดีงาม จะส่งผลต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ

เหตุที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนมัธยม ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานในเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต 3 ก็เพราะว่า จากการศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนแล้วนักเรียนควรที่จะได้รับการปลูกฝังจริยธรรม และพัฒนาความประพฤติปฏิบัติของนักเรียนให้มีความดีงาม ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อตัวของนักเรียนเองและเป็นคนดีของสังคมต่อไปในอนาคต

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมเชิงคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต 3 ผู้ศึกษาใช้กรอบแนวคิดตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ตามหลักสูตร 2551 โดยใช้พฤติกรรมเชิงคุณธรรม จริยธรรม 8 ด้าน ได้แก่

1. ด้านความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ด้านความซื่อสัตย์สุจริต
3. ด้านความมีวินัย
4. ด้านใฝ่เรียนรู้
5. ด้านการอยู่อย่างพอเพียง
6. ด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน
7. ด้านการรักความเป็นไทย
8. ด้านความมีจิตสาธารณะ

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ด้านความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความมีวินัย ด้านใฝ่เรียนรู้ ด้านการอยู่อย่างพอเพียง ด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน ด้านการรักความเป็นไทย ด้านความมีจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ตามเพศ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มัธยมศึกษาปีที่ 2 มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3

สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกัน
2. นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ที่อยู่ระดับชั้นต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกัน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาค้นคว้าจะได้เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เพื่อให้ให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมในตนเอง และนำไปปรับปรุงพฤติกรรมของนักเรียนให้เหมาะสมต่อไป

ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.ประชากร ได้แก่ นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต 3 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 4,526 คน

2.กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต 3 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 355 คน โดยใช้วิธีการสุ่ม แบบแบ่งชั้น

ตัวแปรในการศึกษาค้นคว้า

ตัวแปรต้น ได้แก่

เพศ

- ชาย
- หญิง

ระดับชั้น

- มัธยมศึกษาปีที่ 1
- มัธยมศึกษาปีที่ 2
- มัธยมศึกษาปีที่ 3

ตัวแปรตาม ได้แก่

1. ด้านความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ด้านความซื่อสัตย์สุจริต
3. ด้านความมีวินัย
4. ด้านใฝ่เรียนรู้
5. ด้านการอยู่อย่างพอเพียง
6. ด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน
7. ด้านการรักความเป็นไทย
8. ด้านความมีจิตสาธารณะ

นิยามศัพท์เฉพาะ

พฤติกรรม หมายถึงการกระทำที่กระทำอาจจะเป็นไปในทางที่ดี หรือไม่ดีก็ได้ หรือการแสดงออกของมนุษย์ที่แสดงออกทั้งภายในและภายนอก

คุณธรรม หมายถึง คุณงามความดีที่เป็นธรรมชาติ ก่อให้เกิด ประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

จริยธรรม หมายถึงการประพฤติปฏิบัติที่ดั่งงามของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกทั้งภายในและภายนอก

คุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นลักษณะของคนดี คือ คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดั่งงาม มีคุณธรรม จริยธรรม และได้สรุปลักษณะคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

1. **รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์** หมายถึง มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย นิยมไทย ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของศาสนา เคารพเทิดทูนศาสนา แสดงความจงรักภักดี เทิดทูนพระเกียรติ และ พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์
2. **ซื่อสัตย์สุจริต** หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสม และตรงต่อความเป็นจริง ประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น รวมตลอดทั้งต่อหน้าที่ การงานและคำมั่นสัญญา ความประพฤติที่ตรงไปตรงมา และจริงจังในสิ่งที่ถูกที่ควร ถูกต้อง ตามทำนองคลองธรรม รวมไปถึงการไม่คิดคดทรยศ ไม่คดโกงและไม่หลอกลวง นอกจากนี้แล้วความซื่อสัตย์สุจริตยังรวมไปถึง การรักษาคำพูดหรือคำมั่นสัญญา และการปฏิบัติหน้าที่ การงานของตนเองด้วยความรับผิดชอบ และด้วยความซื่อสัตย์ไม่แสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเอง และพวกพ้องด้วยการใช้ อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ ซึ่งความซื่อสัตย์สุจริตนี้จะดำเนินไปด้วยความตั้งใจจริงเพื่อทำหน้าที่ของตนเองให้สำเร็จลุล่วง ด้วยความระมัดระวัง และเกิดผลดีต่อตนเองและสังคม
3. **มีวินัย** หมายถึง การควบคุมความประพฤติให้ถูกต้องและเหมาะสมกับจรรยา มารยาท ข้อบังคับ ข้อตกลง กฎหมาย และศีลธรรมการรู้จักควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติ ตามข้อตกลง ข้อบังคับ ระเบียบแบบแผน และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม ย่อมนำมาซึ่งความสงบสุข ในชีวิตของตน ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมและประเทศชาติ
4. **ใฝ่เรียนรู้** หมายถึง การค้นคว้าหาความรู้หรือสิ่งที่เป็นประโยชน์ เพื่อพัฒนาตนเอง อยู่เสมอ

5. **อยู่อย่างพอเพียง** หมายถึง การมีความพอดีในการบริโภค ใช้ทรัพยากรและเวลาว่างให้เป็นประโยชน์ คำนึงถึงฐานะและเศรษฐกิจ คิดก่อนใช้จ่ายตามความเหมาะสม รู้จักการเพิ่มพูนทรัพย์ ด้วยการเก็บและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ดูแลรักษานูรณ์ทรัพย์ของตนเอง มีการเก็บออมเงินไว้ตามสมควร

6. **มุ่งมั่นในการทำงาน** หมายถึง การศึกษาเรียนรู้เพื่อหาข้อเท็จจริง ซึ่งอาจพัฒนาไปสู่ความจริง ในสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ หรือต้องการหาคำตอบ เพื่อนำคำตอบที่ได้นั้นมาใช้ประโยชน์ ในด้านต่าง ๆ เช่น การยกระดับความรู้ การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ฯลฯ หรือนำมาสรุปเป็นความจริงให้ได้

7. **รักความเป็นไทย** หมายถึง เข้าใจ ห่วงแหนงความเป็นไทยซึ่งถือเป็นต้นทุนทางสังคม ทำให้ทุกศาสนา สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติโดยต้องมีการดำเนินชีวิตโดยกายสุจริต วชิสุจริต และมโนสุจริตเป็นคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น ความมีกิริยามารยาท การปรับตัว ความตรงต่อเวลา ความสุภาพ การมีสัมมาคารวะ การพูดจาไพเราะ และความอ่อนน้อมถ่อมตน

8. **มีจิตสาธารณะ** หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจของบุคคลเกี่ยวกับการมองเห็นคุณค่า หรือการให้คุณค่าแก่การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งสาธารณะที่ไม่มีผู้ใดผู้หนึ่งเป็นเจ้าของ หรือเป็นสิ่งที่คนในสังคมเป็นเจ้าของร่วมกัน เป็นสิ่งที่สามารถสังเกตได้จากความรู้สึกนึกคิด หรือการกระทำที่แสดงออกมา ได้แก่ การหลีกเลี่ยงการเข้าหรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม การถือเป็นที่ที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ และการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

9. **นักเรียนช่วงชั้นที่ 3** หมายถึง นักเรียนที่เรียนอยู่ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 3